

novation infrastructure of Ukraine will increase the efficiency of state efforts in the above-mentioned directions.

Key words: *innovation infrastructure, modernization, mechanism of modernization of innovation infrastructure, principles of modernization, directions of modernization.*

Надійшла до редакції 17.05.2018

УДК 332.1

Іванова Н. С.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНІВ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

UDC 332.1

Ivanova N. S.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

IDENTIFICATION OF EFFECTIVE MANAGEMENT'S LATENT FACTORS OF REGIONAL ECONOMIC SECURITY

Мета. *Мета даного дослідження — дослідження економічної безпеки регіонів в системі забезпечення економічної безпеки національної економіки*

Методи. *Для досягнення визначеної мети застосовувалися методи теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, логічного узагальнення, аналогій, порівняльного співставлення, метод таксономічного аналізу. Метод таксономічного аналізу дозволив побудувати узагальнюючу оцінку складного об'єкта або процесу, а саме показник економічної безпеки регіонів. Застосування методу головних компонент дозволило виділити основні фактори (компоненти) економічної безпеки регіонів та розрахувати їх інтегральний показник. Метод середніх та середньозважених величин дозволив визначити показник економічної безпеки національної економіки в аспекті участі регіонів. Метод ретроспективного аналізу дозволив дослідити динаміку та визначити тенденції змін інтегрального показника економічної безпеки регіонів та національної економіки.*

Результати. *В результаті проведеного дослідження економічної безпеки регіонів в системі національної економічної безпеки визначено показники економічної безпеки національної економіки. Головною складовою є інтегральні показники економічної безпеки регіонів. Недоліком запропонованого методу середніх величин є ігнорування участі кожного регіону у забезпечення національної економічної безпеки, з цією метою застосовано метод середньозважених величин, складовою якого є значення ваги кожного регіону. Вагомість кожного регіону визначено за питомою вагою регіону в чисельності наявного населення країни. За результатами розрахунків (таксономічний показник; метод середньозважених величин) максимальне значення економічної безпеки національної економіки спостерігається у 2011 році — 0,38, після чого значення зменшується до рівня 0,31 в 2015 році. За результатами розрахунків (метод головних*

© Н. С. Іванова, 2018

компонент; метод середньозважених величин) максимальне значення економічної безпеки національної економіки спостерігається у 2013 році — 3,42, після чого значення зменшується до рівня 3,19 в 2015 році. В подальших дослідженнях доцільним є формування станів економічної безпеки та їх характеристик в регіональному аспекті.

Ключові слова: регіон, економічна безпека регіону, економічна безпека національної економіки, таксономічний метод, метод головних компонент, соціально-економічний розвиток

Постановка проблеми. Останнім часом все більше уваги науковців зосереджено на проблемах економічної безпеки регіонів, їх ролі у забезпеченні економічної безпеки національної економіки, оцінці та прогнозуванні економічної безпеки на мезорівні.

Регіональну економічну безпеку можна розглядати як підсистему національної економічної безпеки так і з позиції можливостей забезпечити власний економічний розвиток, стабільність, конкурентоспроможність під впливом зовнішніх і внутрішніх загроз в умовах децентралізації управління, тобто з позиції самостійної системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням економічної безпеки регіонів присвячені праці таких науковців як В. М. Геєць (V. M. Heiets, M. O. Kuzym, T. S. Klebanova & O. I. Cherniak, 2006) [1], О. М. Головченко (O. M. Holovchenko, 2008) [2], Б. А. Карпінський (B. A. Karpinskyi, 2008) [3], Г. О. Сукрушева (H. O. Sukrusheva, 2015) [4], А. І. Сухоруков, Ю. М. Харазішвілі (A. I. Sukhorukov, Yu.M. Kharazishvili, 2013) [5] та інші. Більшість науковців розглядають економічну безпеку регіонів як складову національної економічної безпеки. Значний внесок у дослідження категорій «національна економічна безпека», «економічна безпека регіонів» та у вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки внесли науковці А. І. Сухоруков та Ю. М. Харазішвілі (A. I. Sukhorukov, Yu.M. Kharazishvili, 2013) [5], які інтегрували існуючу методику розрахунку рівня економічної безпеки України [6] на регіональний рівень і представили у формі методичних рекомендацій

Одним із науковців, який визначає економічну безпеку регіону і як підсистему національної економіки, і як відносно самостійну економічну систему є Н. Чернова (N. L. Chernova, 2003) [7]. За твердження науковця, економічна безпека регіону як підсистема національної економічної безпеки — це сукупність його властивостей, що забезпечують досягнення максимального внеску регіону в розвиток національної економіки й у забезпечення економічної безпеки країни в цілому; а як відносно самостійна економічна система — сукупність його властивостей, що забезпечують його прогресивний розвиток в умовах дестабілізуючого впливу різноманітного виду загроз [7].

За твердженням Стеценко С. П. (S. P. Stetsenko, 2013) [8] формування регіональної системи економічної безпеки повинне спиратися на обґрунтування системи економічних інтересів регіону, яка взаємодіє та витікає, практично, із системи національних економічних інтересів [8]. Любченко О. М. [9] представлено механізм впливу рівня соціально-економічного розвитку регіону на економічну безпеку України та запропоновано показники, що характеризують вплив соціально-економічного розвитку регіону на економічну безпеку України. Автори В. В. Дикань та О. Ю. Александрова [10] розглядають прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів як складову механізму забезпечення економічної безпеки регіону.

Доцільним є розглядати регіональну економічну безпеку як окрему систему, із власними складовими елементами та зв'язками, яка забезпечує економічну безпеку національної економіки. Для формування інтегрального показника економічної безпеки регіонів використовувати показники соціально-економічного розвитку регіонів. Незважаючи на високий інтерес з боку науковців до проблеми забезпечення регіональної економічної безпеки та зростання її актуальності в результаті реформи державно-

го управління на сьогодні не існує загальновизнаного розуміння системи економічної безпеки регіонів та її ролі у забезпеченні економічної безпеки національної економіки.

Метою статті є дослідження економічної безпеки регіонів в системі забезпечення економічної безпеки національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні не існує загальноприйнятої на державному рівні методики розрахунку економічної безпеки регіонів. В попередніх дослідженнях економічна безпека регіонів України нами визначалася за даними соціально-економічного розвитку регіонів, які опрацьовувалися різними методами (таксономічний аналіз, канонічний аналіз та метод головних компонент).

Згідно звітності Державної служби статистики України [11] основними соціально-економічними показниками розвитку регіонів визначено наступні: чисельність наявного населення; кількість зайнятих економічною діяльністю; наявний дохід населення у розрахунку на одну особу; витрати населення у розрахунку на одну особу; середньомісячна заробітна плата; індекс споживчих цін; валовий регіональний продукт; обсяг реалізованої промислової продукції, (товарів, послуг); продукція сільськогосподарства; прийняття в експлуатацію загальної площі житла; роздрібний товарообмін підприємств; обсяг реалізованих послуг; експорт товарів та послуг; імпорт товарів та послуг; фінансовий результат до оподаткування; капітальні інвестиції.

Результати проведеного розрахунку коефіцієнтів таксономії за показниками соціально-економічного розвитку регіонів України за період 2008–2015 рр. дозволили зробити висновок, що найвище значення інтегрального показника економічної безпеки спостерігається у Дніпропетровській області, середнє значення якого за 2008–2015 рр. складає 0,66; за результатами 2015 року — 0,65, тобто нижче середнього його значення, рис. 1.

Значні відхилення спостерігаються у Донецькій та Луганській областях. Так, відносно 2008 р. у 2015 р. інтегральний показник Донецької області зменшився до 0,70

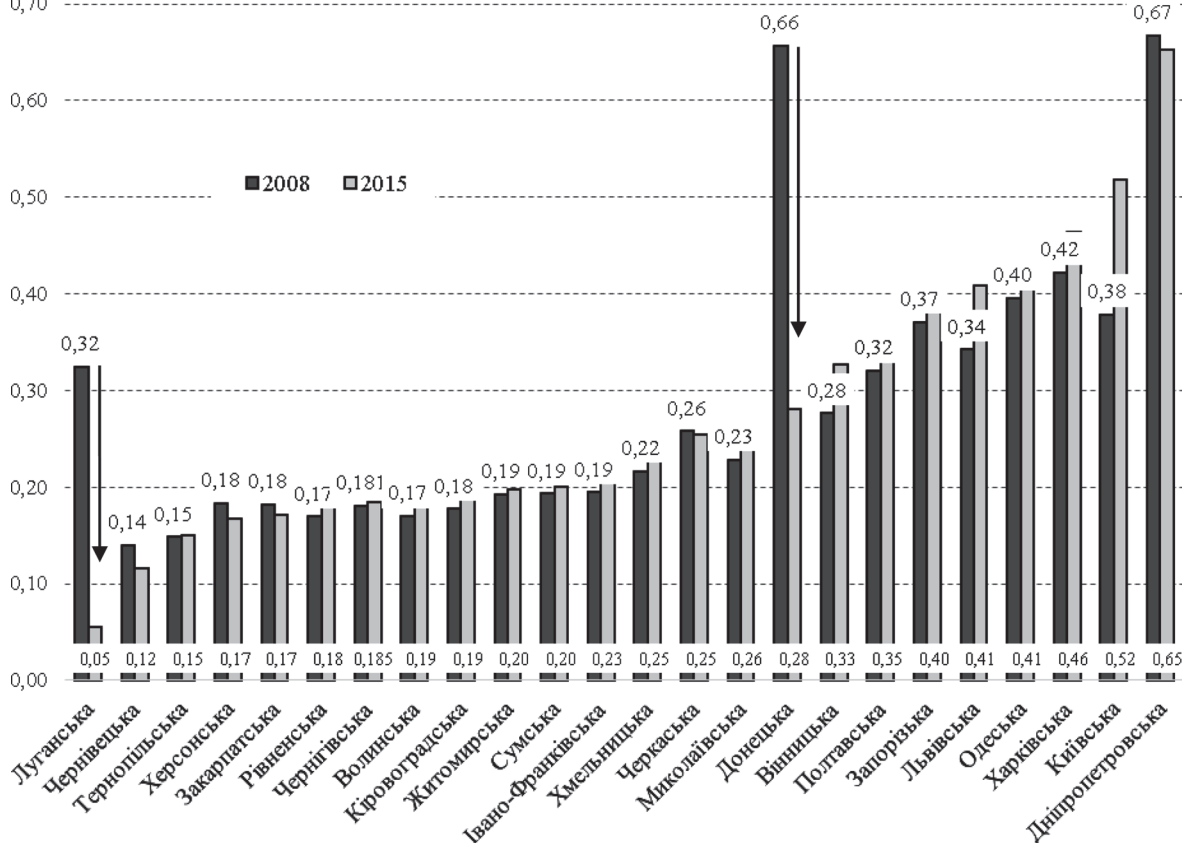

Рисунок 1 — Інтегральний показник економічної безпеки регіонів України у 2008 р. та у 2015 р. (метод таксономії) (складено автором)

0,28 пунктів, що менше його значення у 2008 році на 0,38 пунктів (або на 57 %). Станом на кінець 2015 року економічна безпека Луганської області має найнижчу оцінку серед всіх регіонів України — 0,05 пунктів, що менше його значення за 2008 рік на 0,27 пунктів (або на 83 %).

Схожа ситуація спостерігається і за результатами дослідження інтегрального показника економічної безпеки, розрахованого методом головних компонент, рис. 2. Але при цьому зменшення рівня економічної безпеки в 2015 році відносно 2008 року складає: Донецька область — 25 % (0,99 пунктів), Луганська область — 26 % (0,7 пунктів).

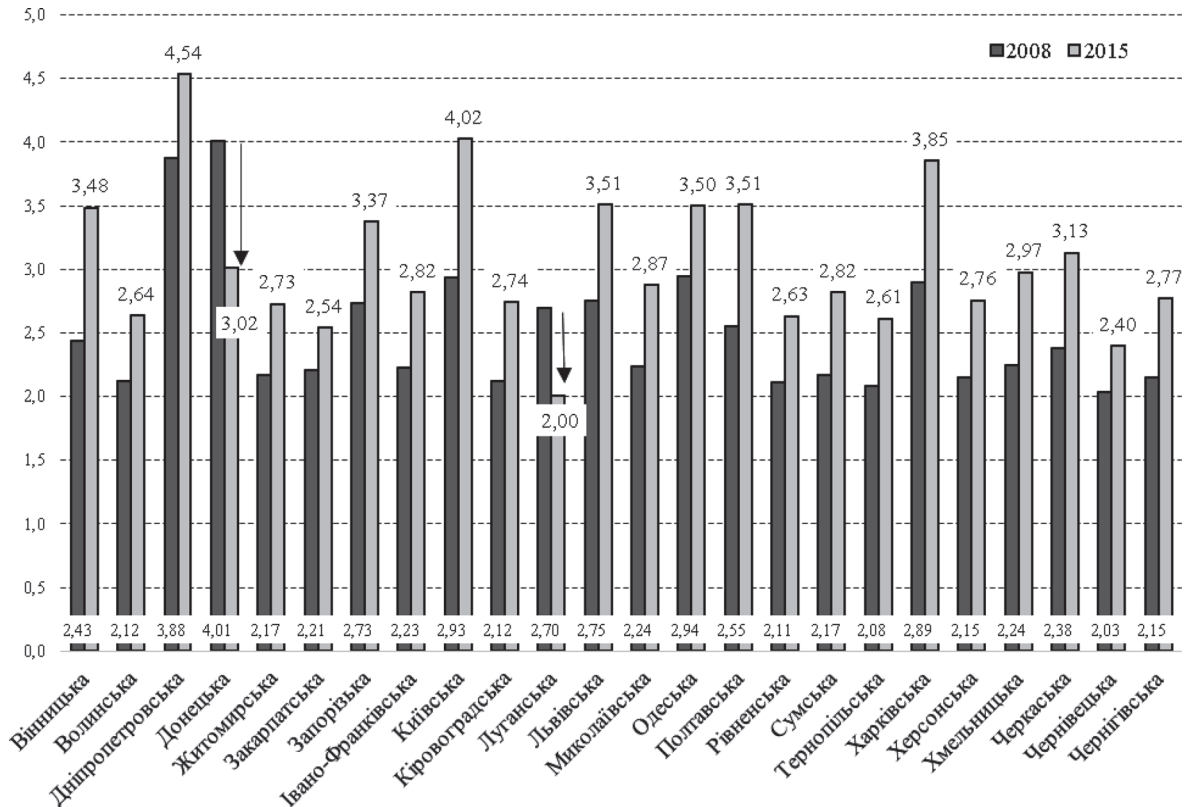

Рисунок 2 — Інтегральний показник економічної безпеки регіонів України у 2008 р. та у 2015 р. (метод головних компонент) (складено автором)

Оцінка і порівняння динаміки інтегральних показників економічної безпеки регіонів, розрахованих методом таксономії та методом головних компонент дозволяють стверджувати про їх схожість, обґрунтуванням чого є показник кореляції на рівні 0,89.

Враховуючи отримані результати і гіпотезу про регіональний аспект забезпечення безпеки національної економіки, маємо можливість визначити рівень забезпеченості економічної безпеки національної економіки. Поставлена задача реалізується або методом середніх велич або методом середньозважених величин.

Середньою величиною у статистиці називають узагальнюючий показник, який характеризує типовий розмір ознаки в якісно однорідній сукупності в конкретних умовах місця і часу та відображає величину варіюючої ознаки з розрахунку на одиницю сукупності. Обчислюється середня величина у більшості випадків шляхом ділення загального обсягу ознаки на число одиниць, що володіють цією ознакою [12]. Тобто економічна безпека національної економіки розраховується як середнє значення показників економічної безпеки регіонів (1):

$$EB_{HE}^{CP} = \frac{\sum EB_i}{n}, \quad (1)$$

де EB_{HE}^{CP} — економічна безпека національної економіки, EBP_i — інтегральний показник економічної безпеки i -го регіону, n — кількість регіонів.

Середньозважений показник — це середнє арифметичне значення, в якому враховані ваги кожного з чисел, для яких розраховується це середнє значення. В даному випадку необхідно визначити ваги (участі) кожного із регіонів в забезпеченні економічної безпеки національної економіки. Відповіддю на це може стати більш менш постійний показник серед характеристик соціально-економічного розвитку регіонів. За результатами попередніх досліджень визначено, що такою величиною є чисельність наявного населення, регіональна структура якого майже не змінюється протягом всього періоду дослідження, табл. 1

Таблиця 1 — Регіональна структура чисельності наявного населення України за 2008–2016 рр., % (розраховано автором за даними [13])

Регіон (область)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Середнє значення
Україна	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Вінницька	4,05	4,04	4,04	4,04	4,03	4,03	4,02	4,02	4,01	4,03
Волинська	2,53	2,54	2,55	2,57	2,58	2,59	2,60	2,62	2,62	2,58
Дніпропетровська	8,22	8,22	8,21	8,20	8,20	8,19	8,18	8,17	8,15	8,19
Донецька	10,97	10,94	10,91	10,88	10,84	10,80	10,73	10,70	10,70	10,83
Житомирська	3,15	3,15	3,15	3,15	3,14	3,14	3,14	3,13	3,13	3,14
Закарпатська	3,03	3,05	3,07	3,09	3,11	3,13	3,15	3,16	3,17	3,11
Запорізька	4,44	4,44	4,43	4,43	4,42	4,42	4,41	4,40	4,39	4,42
Івано-Франківська	3,37	3,38	3,40	3,41	3,42	3,44	3,45	3,47	3,48	3,42
Київська	4,21	4,22	4,23	4,25	4,27	4,29	4,32	4,35	4,37	4,28
Кіровоградська	2,50	2,49	2,49	2,48	2,47	2,46	2,45	2,44	2,44	2,47
Луганська	5,68	5,66	5,64	5,62	5,59	5,57	5,54	5,53	5,54	5,60
Львівська	6,22	6,24	6,26	6,28	6,30	6,31	6,34	6,36	6,39	6,30
Миколаївська	2,91	2,91	2,91	2,91	2,91	2,91	2,91	2,91	2,90	2,91
Одеська	5,83	5,86	5,88	5,90	5,93	5,96	5,98	6,00	6,02	5,93
Полтавська	3,68	3,67	3,66	3,65	3,64	3,63	3,62	3,61	3,60	3,64
Рівненська	2,81	2,82	2,84	2,85	2,87	2,88	2,90	2,92	2,93	2,87
Сумська	2,89	2,87	2,86	2,85	2,83	2,82	2,81	2,79	2,79	2,83
Тернопільська	2,66	2,67	2,67	2,67	2,67	2,67	2,67	2,67	2,67	2,67
Харківська	6,78	6,78	6,78	6,78	6,80	6,81	6,82	6,82	6,81	6,80
Херсонська	2,68	2,68	2,68	2,68	2,67	2,67	2,67	2,67	2,66	2,67
Хмельницька	3,27	3,27	3,27	3,26	3,26	3,25	3,25	3,25	3,24	3,26
Черкаська	3,18	3,17	3,16	3,16	3,14	3,13	3,13	3,12	3,10	3,14
Чернівецька	2,20	2,21	2,23	2,24	2,25	2,26	2,27	2,28	2,29	2,25
Чернігівська	2,73	2,72	2,70	2,69	2,67	2,65	2,64	2,62	2,61	2,67

Середнє значення питомої ваги чисельності наявного населення і пропонується використовувати у якості вагомості (участі) кожного регіону в забезпечення економічної безпеки національної економіки. За таких висновків формула розрахунку економічної безпеки національної економіки набуває наступного вигляду (2):

$$EB_{HE}^{CЗВ} = \sum EBP_i \times W_i, \quad (2)$$

де EB_{HE}^{C3B} — економічна безпека національної економіки, EBP_i — інтегральний показник економічної безпеки i -го регіону, W_i — вагомість i -го регіону.

Результати розрахунків економічної безпеки національної економіки методом середніх та середньозважених показників представлено на рис. 3

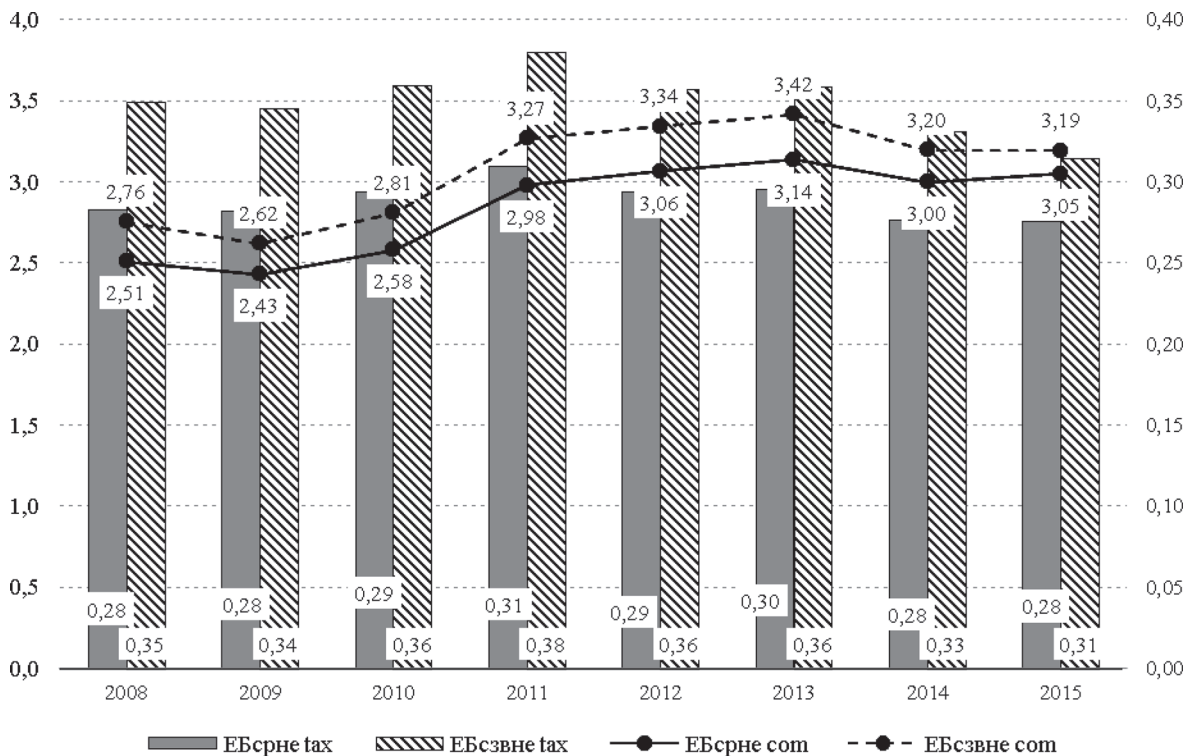

Рисунок 3 — Динаміка показників економічної безпеки національної економіки, розрахованих методом середніх та середньозважених величин (регіональний аспект) (складено автором)

Результати розрахунків представлених на рис. 3 дозволили зробити висновок про схожість тенденцій динаміки показників економічної безпеки національної економіки, але при цьому середньозважені величини є більш точнішими.

Висновки. В результаті проведеного дослідження економічної безпеки регіонів в системі національної економічної безпеки визначено показники економічної безпеки національної економіки. Розрахунки проведено методом середніх величин і методом середньозважених величин. Головною складовою за обома методами є інтегральні показники економічної безпеки регіонів. Метод середніх величин передбачає розрахунок середньоарифметичного значення економічної безпеки регіонів, який і приймається за показник економічної безпеки національної економіки. Недоліком є ігнорування участі кожного регіону у забезпечення національної економічної безпеки, з цією метою застосовано метод середньозважених величин, складовою якого є значення ваги кожного регіону. Вагомість кожного регіону запропоновано визначати за питомою вагою регіону в чисельності наявного населення країни. За результатами розрахунків (таксономічний показник; метод середньозважених величин) максимальне значення економічної безпеки національної економіки спостерігається у 2011 році — 0,38, після чого значення зменшується до рівня 0,31 в 2015 році. За результатами розрахунків (метод головних компонент; метод середньозважених величин) максимальне значення економічної безпеки національної економіки спостерігається у 2013 році — 3,42, після чого значення зменшується до рівня 3,19 в 2015 році. В подальших дослідженнях доцільним є формування станів економічної безпеки та їх характеристик в регіональному аспекті.

Список літератури / References

1. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / [Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. та ін.] / за ред. В. М. Гейця. — Харків : ІНЖЕК, 2006. — 240 с.

Heiets, V. M., Kyzym, M. O., Klebanova, T. S., Cherniak O. I. & others. (2006). *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [Modeling of economic security: state, region, enterprise]. Kharkiv, INZhEK Publ., 240 p. [in Ukr.].

2. Головченко, О. М. Економічна безпека регіону в гарантуванні стабільності національної економіки : монографія / О. М. Головченко. — Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2008. — 399 с.

Holovchenko, O. M. (2008). *Ekonomichna bezpeka rehionu v harantuvanni stabilnosti natsionalnoi ekonomiky* [Economic security of the region as a guarantee of stability of the national economy]. Odesa, Bukaiev Vadym Viktorovych Publ., 399 p. [in Ukr.].

3. Карпінський, Б. А. Індикатори фінансової безпеки в контексті збалансованості фінансової системи держави / Б. А. Карпінський // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць. — Львів, 2008. — Вип. 18.2. — С. 131–145.

Karpinskyi, B. A. (2008). *Indykatory finansovoyi bezpeky v konteksti zbalansovanosti finansovoyi systemy derzhavy* [Indicators of financial security in the context of balancing the financial system]. *Naukovyy visnyk Polissya* [Scientific bulletin Polissya], vol. 18.2, pp. 131–145

4. Сукрушева, Г. О. Теоретичні аспекти поняття «економічна безпека регіону» / Г. О. Сукрушева // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2015. — № 3. — С. 231–238.

Sukrusheva H. O. (2015). *Teoretychni aspekty poniattia «ekonomichna bezpeka rehionu»* [The theoretical aspects of the concept of «economic security of the region». *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo* [Foreign trade, economics, finance, law], no. 3, pp. 231–238.

5. Сухоруков, А. І. Ефективність соціально-економічного розвитку та економічна безпека регіону (на прикладі Закарпатської області) : аналіт. доп. / А. І. Сухоруков, Ю. М. Харазішвілі. — К.: НІСД, 2013. — 32 с.

Sukhorukov, A. I., Kharazishvili, Yu. M. (2013). *Efektivnist sotsialno-ekonomichnoho rozvytku ta ekonomichna bezpeka rehionu (na prykladi Zakarpatskoi oblasti)* [The effectiveness of the social and economic development and economic security of the region (for example, Carpathian region)] Kyiv, NISD Publ., 32 p. [in Ukr.]

6. Про затвердження методики розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економіки України від 2.03.2007 р. № 60 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www/expert-ua.info/document/archivepa/law5xwqoi/index.htm>.

Order of the Ministry Ukraine's economy (2007). On approval of the methodology of calculating the level of economic security of Ukraine, in 2.03.2007. Available at : <http://www/expert-ua.info/document/archivepa/law5xwqoi/index.htm> [in Ukr.].

7. Чернова Н. Л. Адаптивні моделі оцінки та аналізу економічної безпеки регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.03.02 «Економіко-математичне моделювання» / Н. Л. Чернова. — Харків, 2003. — 19 с.

Chernova, N. L. (2003). *Adaptyvni modeli otsinky ta analizu ekonomichnoi bezpeky rehionu* [Adaptive models for assessing and analyzing the region's economic security]. Extended abstract of PhD thesis. Kharkiv, 19 p. [in Ukr.].

8. Стеценко С. П. Теоретичні аспекти дослідження економічної безпеки регіону на основі соціально-економічного моніторингу / С. П. Стеценко // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 23. — С. 121–123.

Stetsenko, S. P. (2013) *Teoretychni aspekty doslidzhennia ekonomichnoi bezpeky rehionu na osnovi sotsialno-ekonomichnoho monitorynhu* [Theoretical aspects of the study of the economic security of the region on the basis of socio-economic monitoring], *Investytsiiv: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 23, pp. 121–123 [in Ukr.].

9. Любченко, О. М. Показники і критерії оцінки економічної безпеки регіону / О. М. Любченко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки : зб. наук. пр. — Кіровоград : КНТУ, 2007. — Вип. 12, ч. 2. — С. 236–241.

Liubchenko, O. M. (2007) *Pokaznyky i kryterii otsinky ekonomichnoi bezpeky rehionu* [Indicators and criteria for assessing the region's economic security]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences], no. 12, vol. 2, pp. 236–241 [in Ukr.].

10. Дикань, В. В. Механізм забезпечення економічної безпеки регіону: сутність, складові, напрями дії / В. В. Дикань, О. Ю. Александрова // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2017. — № 58. — С. 18–25.

Dykan, V. V., Aleksandrova, O. Yu. (2017). *Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky rehionu: sutnist, skladovi, napriamy dii* [Mechanism for ensuring economic security of the region: essence of the direction of action]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* [Bulletin of the Economy of Transport and Industry], vol. 58, pp. 18–25.

11. Статистичний збірник «Регіони України 2016». Ч. 1. / Державна служба статистики України. — Київ. — 2016. — 299 с.

State Statistics Service of Ukraine (2016). *Statystychnyj zbirnyk Rehiony Ukrainy* [Regions of Ukraine. Statistical Yearbook], Kyiv, vol. 1, 299 p. [in Ukr.].

12. Мармоза А. Т. Теорія статистики : підручник / А. Т. Мармоза. — 2-ге вид. перероб. та доп. — К. : Центр учбової літератури, 2013. — 592 с.

Marmoza, A. T. (2013). *Teoriia statystyky* [Theory of statistics]. (2nd ed.). Kyiv, Tsentr uchbovoi literatury Publ., 592 p. [in Ukr.].

13. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. Назва з екрана.

The official site of State Statistics Service of Ukraine. Available at : <http://www.ukrstat.gov.ua>. (Accessed 18 December 2017)

Цель. Цель данного исследования — исследование экономической безопасности регионов в системе обеспечения экономической безопасности национальной экономики

Методика. Для достижения поставленной цели применялись методы теоретического обобщения, анализа и синтеза, логического обобщения, аналогий, сравнительного сопоставления, метод таксономического анализа. Метод таксономического анализа позволил построить обобщающую оценку сложного объекта или процесса, а именно показатель экономической безопасности регионов. Применение метода главных компонент позволило выделить основные факторы (компоненты) экономической безопасности регионов и рассчитать их интегральный показатель. Метод средних и средневзвешенных величин позволил определить показатель экономической безопасности национальной экономики в аспекте участия регионов. Метод ретроспективного анализа позволил исследовать динамику и определить тенденции изменений интегрального показателя экономической безопасности регионов и национальной экономики

Результаты. В результате проведенного исследования экономической безопасности регионов в системе национальной экономической безопасности определены показатели экономической безопасности национальной экономики. Главной состав-

ляющей является интегральные показатели экономической безопасности регионов. Недостатком предложенного метода средних величин является игнорирование участия каждого региона в обеспечение национальной экономической безопасности, с этой целью применен метод средневзвешенных величин, составной частью которого является значение веса каждого региона. Весомость каждого региона определяется удельным весом региона в численности явного населения страны. По результатам расчетов (таксономический показатель, метод средневзвешенных величин) максимальное значение экономической безопасности национальной экономики наблюдается в 2011 году — 0,38, после чего значение уменьшается до уровня 0,31 в 2015 году. По результатам расчетов (метод главных компонент, метод средневзвешенных величин) максимальное значение экономической безопасности национальной экономики наблюдается в 2013 году — 3,42, после чего значение уменьшается до уровня 3,19 в 2015 году. В дальнейших исследованиях целесообразно формирование состояний экономической безопасности и их характеристик в региональном аспекте.

Ключевые слова: регион, экономическая безопасность региона, экономическая безопасность национальной экономики, таксономический метод, метод главных компонент, социально-экономическое развитие

Purpose. The purpose of this research is to identify the effective management's latent factors of regional economic security

Methods. To achieve a defined purpose the methods of theoretical generalization, analysis and synthesis, logical generalization, analogies, comparison and method of taxonomic analysis have been used. The method of taxonomic analysis has allowed to make a general assessment of a complex object or process, namely, of the factor of regional economic security. Application of the principal component analysis has allowed to highlight the main factors (components) of the regional economic security and calculate their integral factor. Mean value analyses and a weighted average method have allowed to identify the factor of national economic security within the context of regions' participation. The method of retrospective analysis has allowed to study the dynamics and determine the trends of changes of the integral factor of regional economic security and national economy.

Results. As a result of the study of the effective management's latent factors of regional economic security, factors of regional economic security have been identified. The main component is the integral factors of regional economic security. The disadvantage of the proposed mean value analyses is neglecting the participation of each region in ensuring national economic security, so to achieve this purpose a weighted average method have been used, the component of which is the importance of the each region weight. The each region weight has been determined by the proportion of the region in the total size of the population of the country. According to the results of calculations (using taxonomic index and weighted average method), the maximum value of the national economic security is observed in 2011 and stands for 0,38. After which the value decreases to the level of 0,31 in 2015. According to the results of calculations (using principal component analysis and weighted average method), the maximum value of the national economic security is observed in 2013 and stands for 3,42. After which the value decreases to the level of 3,19 in 2015. It is expedient to form economic security states and their characteristics from a regional perspective in further research.

Key words: region, regional economic security, national economic security, taxonomic method, principal component analysis, socio-economic development

Надійшла до редакції 18.05.2018